

Päiväys: 07.011.2019

Kauppanimi / aineen nimi: R513a

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

(*) koskee vain kemikaali-ilmoitusta

(**) täytetään joko 3.1 tai 3.2

KOHTA 1: AINEEN TAI SEOKSEN JA YHTIÖN TAI YRITYKSEN TUNNISTETIEDOT

1.1 Tuotetunniste	
Kauppanimi / aineen nimi	R513a
Kemiallinen nimi	• C3H2F4, R1234yf; 2,3,3,3-Tetrafluoropropene: CAS 754-12-1
CAS	• C2H2F4, R134A; 1,1,1,2 -Tetrafluoroethane: CAS 811-97-2

1.2 Aineen tai seoksen merkitykselliset tunnistetut käytöt ja käytöt, joita ei suositella	
Käyttötarkoitus sanallisesti	Teollinen ja ammattimainen käyttö. Tee riskianalyysi ennen käyttöä. Jäähdytysaine. Täyttökaasu tai täytöneste. Kaasun käyttö yksin tai seoksissa analyysilaitteiden kalibrointiin.
Käyttö, jota ei suositella	Kuluttajien käyttö.

1.3 Käyttöturvallisuustiedotteen toimittajan tiedot	
Käyttöturvallisuustiedotteen toimittaja /maahantuoja, jakelija: Darment Oy	
Y-tunnus	0936826-6
Osoite	Ruosilantie 18
Postinumero ja -toimipaikka	00390 HELSINKI
Puhelin	020 5588 250
Sähköpostiosoite	info@darment.fi
Verkkosivustot	www.darment.fi

1.4 Häät puhelinnumero

p. **112**, yleinen hätänumero, soita, kerro tilanne, vastaa kysymyksiin, sulje puhelu vasta luvan saatuaasi.
p. **0800 147 111**, HUS Myrkytystietokeskus (puhelu on maksuton), p. **09 471 977**, avoinna 24 h/vrk.

KOHTA 2: VAARAN YKSILÖINTI**2.1 Aineen tai seoksen luokitus**

Tämä tuote on luokiteltu CLP-asetuksen (EU) No 1272/2008 mukaisesti.
Paineen alaiset kaasut, nesteytetty kaasu, H280:sisältää paineen alaista kaasua; voi räjähtää kuumennettaessa.

Päiväys: 09.01.2019

Kauppanimi / aineen nimi: R513a

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

2.2 Merkinnot

Varoitusmerkki 	Huomiosana: Varoitus	Vaaralausekkeet: H280, sisältää paineen alaista kaasua; voi räjähtää kuumennettaessa. Turvalausekkeet / Varastointi: P403 Varastoi paikassa, jossa on hyvä ilmanvaihto. P410 Suojaa auringon valolta. P273 Vältettävä päästämistä ympäristöön. P314 Hakeudu lääkäriin, jos ilmenee pahoinvointia
--	-----------------------------	--

Lisätiedot: EIGA-0783: Sisältää fluorattuja kasvihuonekaasuja.

2.3 Muut vaarat

Kosketus nesteeseen kanssa saattaa aiheuttaa paleltumavammoja. EIGA-As: *Suuret pitoisuudet saattavat aiheuttaa tukehtumisen*. Höyryt ovat ilmaa raskaampia ja ne saattavat kerääntyä kuoppakohtiin ja aiheuttaa tukehtumisen.

KOHTA 3: KOOSTUMUS JA TIEDOT AINEOSISTA		
3.1 Aineet (**)		
Pääaineosan / aineosan nimi	EC-numero, CAS-numero	Pitoisuus
R513a		

3.2 Seokset (**)					
Aineen nimi ja kaava	CAS	EY-numero	REACH-rekisteröintinro	Pitoisuus (mol%)	Luokitus
R1234yf; 2,3,3,3-Tetrafluoropropeeni	754-12-1	468-710-7	01-0000019665-61	53,2	Flam. Gas 1;H220, Compr. Gas Liquef. Gas;H280
R134A; 1,1,1,2-Tetrafluoroetaani	811-97-2	212-377-0	01-2119459374-33	46,8	Compr. Gas Liquef. Gas;H280

Komponenttien pitoisuudet ovat mooliprosentteja. Pitoisuudet ovat nimellisiä.

aineella on työperäisen altistuksen raja-arvo.

KOHTA 4: ENSIAPUTOIMENPITEET

4.1 Ensiaputoimenpiteiden kuvaus

Hengitettynä: Korkeissa pitoisuuksissa kaasu voi aiheuttaa tukehtumisen. Oireina voi olla liikuntakyvyn ja tajunnan menetys (häätäensiapu, elvytys). Tukehtuminen voi tapahtua äkillisesti, ilman ennakkovaroitusta. Siirrä uhri raittiiseen ilmaan, pidä lämpimänä ja levossa. Soita 112. Lievemmän altistumisen jälkeen voi myös ilmetä oireita. Huonovointisuuden jatkuessa on hakeuduttava lääkärin hoitoon ja näytettävä tuotteen käyttöturvallisuustiedote.

Tämä tuote ei sisällä hengitettynä vaaralliseksi luokiteltuja aineita. Vie henkilö kuitenkin pois altistusalueelta raittiiseen ilmaan. Lääkärin hoitoon tulee hakeutua, jos ilmenee oireita, oireet jatkuvat tai pahenevat. Hengityspysähdys: soita 112, tekohengitys.

Ihokontakti: Tämä tuote ei sisällä iholle joutuessaan vaarallisiksi luokiteltuja aineita. Jos tuotetta joutuu iholle, poista kontaktissa olleet vaatteet, puhdista iho juoksevalla vedellä ja neutraalilla saippualla. Jos ihomuutoksia (paleltuma, polte, punaisuus, ihottuma, rakkulat) ilmenee, on hakeuduttava lääkärin hoitoon ja näytettävä tämä käyttöturvallisuustiedote. Älä käytä kuumaa vettä huuhteluun.

Roiskeet silmiin: Tämä tuote ei sisällä silmiä ärsyttäviä vaarallisiksi luokiteltuja aineita. Huuhtelee vähintään 15 minuutin ajan huoneenlämpöisellä vedellä välttäen silmien sulkemista ja hieromista. Hakeudu lääkärin hoitoon. Jos lääkärin apua ei ole välittömästi saatavana, huuhtomista tulee jatkaa vielä 15 minuuttia lisää.

Nieltynä: Nielemistapauksissa on hakeuduttava välittömästi lääkärin hoitoon ja näytettävä tämän tuotteen käyttöturvallisuustiedote. Nielemistä ei pidetä todennäköisenä altistumistienä.

4.2 Tärkeimmät oireet ja vaikutukset, sekä välittömät että viivästyneet

Hengityksen pysähtyminen. Kosketus nesteen kanssa saattaa aiheuttaa vamman/paleltuman.

4.3 Mahdollisesti tarvittavaa välitöntä lääketieteellistä apua ja erityishoitoa koskevat ohjeet

Sulata jäätyneet alueet haalealla vedellä. Vahingoitunutta aluetta ei saa hangata. Lääkəriin hakeutuminen. Hätäkeskus, pyydä ohjeet, **puh. 112**

KOHTA 5: PALONTORJUNTATOIMENPITEET

5.1 Sammutusaineet

Palon vaikutuksesta säiliö voi revetä tai räjähtää. Materiaali ei pala.

Tulipalon sattuessa käytä sopivaa sammutusmenetelmää. Soveltumaton sammutusaine: Ei ole.

5.2 Aineesta tai seoksesta johtuvat erityiset vaarat

Lämpöhajoamisen tai palamisen seurauksena voi syntyä reaktiotuotteita, jotka voivat olla erittäin myrkyllisiä ja/tai syövyttäviä aiheuttaen vakavia haittoja terveydelle.

Haitalliset palamistuotteet: Lämpöhajoamisessa voi syntyä myrkyllisiä ja syövyttäviä höyryjä kuten: Hiilioksidit, Fluorivety; Karbonyylifluoridi

5.3 Palontorjuntaa koskevat ohjeet

Tulipalossa: sulje vuoto, jos voit tehdä sen turvallisesti. Jatka vedellä suihkuttamista suojatusta paikasta kunnes säiliö on jäähtynyt. Käytä sammutusaineita tulipalon vaimentamiseen/hallintaan. Eristä palon lähde tai anna palaa loppuun.

Toimi sisäisen pelastussuunnitelman ja yleisten onnettomuus- sekä hätätilanteita koskevien ohjeiden mukaisesti.

Tulipalon voimakkuudesta riippuen saattaa olla tarpeen käyttää täyttä suojavaatetusta ja itsenäistä paineilmahengityslaitetta. Paikalla on oltava saatavilla vähimmäistason mukaiset turvalaitteet ja ensiapuvälineet.

Palomiesten on käytettävä tavallisia suojavaarusteita, esimerkiksi palonkestävää takkia, kasvonsuojuksella varustettua kypärää, käsineitä ja, kumisaappaita, suljetuissa tiloissa myös happilaitetta.

Ohjeet: EN 469 Palomiesten suojavaatetus. Palopuvunvaatimukset ja testausmenetelmät. EN 15090 Palomiesten turvajalkineet. EN 659 Palomiesten suojakäsineet. EN 443 Kypärät palontorjuntatehtäviin taloissa ja muissa rakennelmissa. Standardi EN 137 Paineilmahengityslaite — kannettavat avoimeen kiertoon perustuvat paineilmalaitteet — vaatimukset, testaus, merkintä.

KOHTA 6: TOIMENPITEET ONNETTOMUUSPÄÄSTÖISSÄ

6.1 Varotoimenpiteet, henkilönsuojaimet ja menettely hätätilanteessa

Evakuoi alue. Varmista riittävä ilmanvaihto. Estä kulkeutuminen kaivoihin, kellareihin, kaivantoihin tai muuhun tilaan, jossa sen kerääntyminen voi aiheuttaa vaaraa. Käytä paineilmalaitetta mennessäsi alueelle, kunnes on varmistettu, että vaara on ohi. Standardi EN 137 Paineilmahengityslaite — kannettavat avoimeen kiertoon perustuvat paineilmalaitteet — vaatimukset, testaus, merkintä.

6.2 Ympäristöön kohdistuvat varotoimet

Tuotetta ei ole luokiteltu ympäristölle vaaralliseksi. Pidettävä poissa viemäreistä, pinta- ja pohjavesistä. Estä lisävuodot, jos tämän voi tehdä turvallisesti.

6.3 Suojarakenteita ja puhdistusta koskevat menetelmät ja -välineet

Varmista riittävä ilmanvaihto.

6.4 Viittaukset muihin kohtiin

Katso kohdat 8. ja 13.

KOHTA 7: KÄSITTELY JA VARASTOINTI

7.1 Turvallisen käsittelyn edellyttämät toimenpiteet

- Paineenalaisten kaasujen käsittely tulee tehdä ainoastaan tähän koulutettujen henkilöiden toimesta.
- Käytä ainoastaan laitteita, mitkä soveltuvat tälle tuotteelle, sen välityspaineelle ja -lämpötilalle.
- Katso toimittajan ohjeet käsittelyä varten.
- Ainetta käsiteltäessä tulee noudattaa hyvää teollisuushygieniaa ja turvallista menettelyä.
- Suojaa säiliöt fyysikaaliselta vaurioitumiselta. Älä vedä, rullaa, liuta tai pudota säiliötä.
- Älä poista tai turmele toimittajan merkintöjä säiliön sisällön tunnistamiseksi.
- Säiliöitä siirrettäessä, käytä asianmukaisia siirtolaitteita.
- Varmista että kaasupullot ovat aina pystyasennossa, sulje venttiilit silloin kun ne eivät ole käytössä.
- Estä takaisinvirtaus pulloon. Vältä veden, happojen ja emästen takaisinimua.
- Säilytä pullot alle 50°C:ssa hyvän ilmanvaihdon omaavassa paikassa. Huomioi kaikki kaasupullojen/säiliöiden varastointia koskevat lakisäätteiset ja paikalliset vaatimukset.
- Syöminen, juominen ja tupakointi on kielletty kemikaalia käytettäessä.
- Varastoi paikallisten/alueellisten/kansallisten/kansainvälisten määräysten mukaisesti.
- Älä koskaan käytä suoraan liekkiä tai sähköllä toimivaa lämmityslaitetta kaasupullon paineen nostamiseksi.
- Pidä venttiilin suojakupu paikallaan kunnes pullo on kiinnitetty seinään tai työpöytään tai asetettu pullotelineeseen ja on käyttövalmis.
- Vioittuneet venttiilit tulee raportoida välittömästi toimittajalle

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

- Sulje pulloventtiili jokaisen käytön jälkeen ja pullon ollessa tyhjä, vaikka olisikin vielä yhdistettynä laitteeseen.
- Älä koskaan yritä korjata tai muuttaa pulloventtiiliä tai turvalaitteita. Laita mahdolliset pulloon kuuluvat venttiilin ulosottokuvut tai tulpat ja pullokuvut paikoilleen välittömästi pullon laitteesta irrottamisen jälkeen.
- Pidä säiliön venttiiliaukot puhtaana ja vapaana epäpuhtauksista, erityisesti öljystä ja vedestä.
- Jos käyttäjä kokee mitä tahansa ongelmia kaasupullon venttiilin toiminnassa, keskeytä käyttö ja ota yhteyttä toimittajaan.
- Älä koskaan yritä siirtää kaasuja säiliöstä toiseen. Kaasuastioiden venttiili kupujen tulisi olla paikoillaan.

7.2 Turvallisen varastoinnin edellyttämät olosuhteet, mukaan luettuina yhteensopimattomuudet

Kaasupulloja ei tulisi säilyttää ruostumista edistävissä olosuhteissa. Varastoitujen säiliöiden yleinen kunto ja tiiviys tulee suunnitelmallisesti tarkistaa. Kaasuastioiden venttiilikupujen tulee olla paikoillaan. Säilytä kaasupulloja paikassa, jossa ei ole tulipalon vaaraa eikä lämmön- tai syttymislähteitä. Säilytettävä erillään syttyvistä kemikaaleista.

7.3 Erityinen loppukäyttö

Ei ole.

KOHTA 8: ALTISTUMISEN EHKÄISEMINEN JA HENKILÖNSUOJAIMET**8.1 Valvontaa koskevat muuttujat**

Millään ainesosalla ei ole määrättyjä altistusrajoja.

DNEL-arvot

Kriittinen ainesosa	Tyyppi	Arvo	Huomautukset
1,1,1,2-Tetrafluoroetaani	Työntekijä - inhalatiivinen, pitkäaikainen - järjestelmällinen	13936 mg/m ³	-
2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni	Työntekijä - inhalatiivinen, pitkäaikainen - järjestelmällinen	950 mg/m ³	-

PNEC-arvot

Kriittinen aineisosa	Tyyppi	Arvo	Huomautukset
1,1,1,2-Tetrafluoroetaani	Vesi (ajoittaiset päästöt)	1 mg/l	-
	Sedimentti (makea vesi)	0,75 mg/kg	-
	Jätevedenkäsittelylaitos	73 mg/l	-
	Vesi (makea vesi)	0,1 mg/l	-

	Vesi (merivesi)	0,01 mg/l	-
2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni	Vesi (makea vesi)	0,1 mg/l	-
	Vesi (ajoittaiset päästöt)	1 mg/l	-
	Sedimentti (makea vesi)	1,77mg/kg	-
	Maaperä	1,54mg/kg	-
	Vesi (merivesi)	0,01mg/l	-
	Sedimentti (merivesi)	0,178 mg/kg	-

8.2 Altistumisen ehkäiseminen**Tekniset torjuntatoimenpiteet**

Työlupakäytännöt. Riittävä tuuletus/ilmanvaihto, soveltuva kohdepoisto. Happi-ilmaisimien käyttö. Paineenalaisten järjestelmien tarkastussuunnittelu ja seuranta vuotojen varalta. Mieluiten käytä pysyvästi vuotamattomia yhteitä (esim. hitsattuja putkia). Syöminen, juominen ja tupakointi eivät ole sallittuja tuotetta käsiteltäessä.

Riskinarviointi tulisi tehdä ja tallentaa kaikista työalueista, jotta tuotteen käyttöön liittyvät riskit tulee arvioitua ja valittua tarpeelliset henkilösuojaimet. Paineilmalaite on syytä pitää valmiina hätätilanteita varten. Vartaloa suojaavat henkilösuojaimet tulee valita työtehtävän ja siihen liittyvien riskien mukaisesti.

Henkilökohtaiset suojatoimenpiteet, kuten henkilösuojainten käyttö**Silmien tai kasvojen suojaus**

Nesteroiskeille altistumisen välttämiseksi tulisi käyttää turvalaseja, silmäsuojaimia tai kasvonsuojaimia. Käytä EN 166 -standardin mukaisia silmiensuojaimia kaasuja käytettäessä. ([Ohjeet: EN 166 Henkilökohtainen silmiensuojaus.](#))

Ihonsuojaus

kts. alla käsien suojaus ja yllä kasvojen suojaus.

Käsien suojaus

Käytä työkasineitä säiliöitä käsiteltäessä. (Ohjeet: [EN 388 Mekaanisilta vaaroilta suojaavat kasineet](#))

Vartalon suojaus

Ei erityisiä toimenpiteitä/suojausta.

Muu

Käyt turvakengkiä säiliöiden käsittelyssä. Ohjeet: ISO 20345 Henkilösuojaimet – turvajalkineet.

Hengityksensuojaus

Ei vaadittu.

Termiset vaarat

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet eivät tarpeellisia.

Ympäristöaltistumisen torjuminen

Jätteiden käsittelyn osalta, kts. kohta 13.

KOHTA 9: FYSIKAALISET JA KEMIAALLISET OMINAISUUDET**9.1. Fysikaalisia ja kemiallisia perusominaisuuksia koskevat tiedot**

Olomuoto	Kaasu, nesteytetty kaasu
Haju, väri	Lievästi eetterimäinen; tietoja ei saatavilla
Hajukynnys	Subjekttiivinen, riittämätön varoittamaan altistuksesta
pH	Ei soveltuva
Sulamis- tai jäätymispiste	Tietoja ei saatavilla.
Kiehumispiste, kiehumisalue	-29,2 °C
Sublimaatiopiste	Ei soveltuva.
Kriittinen lämpötila (0°C)	96,5 °C
Leimahduspiste	Ei sovellu kaasuilla ja kaasuseoksille.
Haihtumisnopeus	Ei sovellu kaasuilla ja kaasuseoksille.
Syttyvyys (kiinteät aineet, kaasut)	Ei helposti syttyvä kaasu.
Ylin ja alin syttyvyys- tai räjähdysraja	Ei soveltuva.
Höyrynpaine lämpötilassa	Tietoja ei saatavilla.
Höyryntiheys (ilma=1)	3,82 (laskettu) (15 °C)
Suhteellinen tiheys	Tietoja ei saatavilla.
Liukoisuus (liukoisuudet), 25°C	Tietoja ei saatavilla.
Jakautumiskerroin: n-oktanoli/vesi	Ei tunnettu.
Itsesyttymislämpötila	Tietoja ei saatavilla.
Hajoamislämpötila	Tietoja ei saatavilla.
Viskositeetti	Tietoja ei saatavilla.
Räjähävyys	Ei sovellu.
Hapettavuus	Ei soveltuva.

9.2 Muut tiedot

Kaasu on ilmaa raskaampaa. Voi kerääntyä suljettuihin tiloihin, maantasolla tai sitä alempana.

KOHTA 10: STABIILISUUS JA REAKTIIVISUUS**10.1 Reaktiivisuus**

Katso seuraavissa alaotsikoissa olevat vaikutukset.

10.2 Kemiallinen stabiilisuus

Normaaliolosuhteissa pysyvä/stabiili.

10.3 Vaarallisten reaktioiden mahdollisuus

Ei ole.

10.4 Vältettävät olosuhteet

Vältettävä avotulta ja suurenergisiä syttymislähteitä. Tuote ei ole syttyvä ilmassa ympäristön lämpötilassa ja paineessa. Ilmalla tai hapella paineistettuna seos voi muuttua syttyväksi. Tietyt HCFC- tai HFC-seokset voivat muuttua syttyväksi tai reaktiiviseksi kloorin kanssa tietyissä olosuhteissa.

10.5 Yhteensopimattomat materiaalit

Ei reagoi yleisten materiaalien kanssa kuivissa tai kosteissa olosuhteissa.

Vahvat emäkset ja vahvat oksidit; maa-alkalimetallit sekä kemiallisesti aktiiviset metallit (kuten kalkki, jauhemainen alumiini, sinkki ja magnesium)

10.6 Vaaralliset hajoamistuotteet

Normaaliolosuhteissa ei pitäisi muodostua vaarallisia hajoamistuotteita.

KOHTA 11: MYRKYLLISYYTEEN LIITTYVÄT TIEDOT**11.1 Tiedot myrkyllisistä vaikutuksista****Välitön myrkyllisyys/Nieleminen**

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Välitön myrkyllisyys/Ihokosketus

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Välitön myrkyllisyys/Hengittäminen

Tuote: Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

2,3,3,3-Tetrafluoripropeni

Arvo: LC50 - Laji: Rotta - Arvo: > 405.000 ppm

Päiväys: 09.01.2019

Kauppanimi / aineen nimi: R513a

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

Toistuvasta annoksesta johtuva myrkyllisyys

1,1,1,2-Tetrafluoroetaani NOAEL (haittavaikutukseton annostaso) (Rotta (Miespuolinen), hengitysteitse, 14d): 100.000 ppm(m) hengitysteitse - Kokeellinen tulos, tukea antava tutkimus.

Ihosyövyttävyyksi/ihoärsytys

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Sukusolujen perimää vaurioittavat vaikutukset

2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni

Koeputkessa: (OECD:n testiohje 471 (Takaisinmutaatiotesti bakteereilla)): Mutageeninen.

Elimistössä: Kromosomipoikkeavuus (OECD:n testiohje 474 (Mikrotumatesti nisäkkään punasoluissa): Negatiivinen.

Vakava silmävaurio/silmä-ärsytys

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Lisääntymiselle/sukusolujen perimää vaurioittava, vaaralliset vaikutukset

2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni Rotta NOAEL - ei havaittavia haittavaikutuksia aiheuttava taso: 50.000 ppm

Elinkohtainen myrkyllisyys - kerta-altistuminen

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Elinkohtainen myrkyllisyys - toistuva altistuminen

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Aspiraatiovaara

Ei sovellu kaasuille ja kaasuseoksille.

Muut tiedot, tiedot aineen myrkyllisyydestä:

2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni : Sydämen herkistymisen raja-arvo >120000 ppm / Beagle (koira) LOAEC
Sydämen herkistymisen raja-arvo / 120000 ppm / Beagle (koira)NOAEC

1,1,1,2-Tetrafluoroetaani: Sydämen herkistymisen raja-arvo 40000 ppm / Beagle (koira) NOAEC
Sydämen herkistymisen raja-arvo 80000 ppm / Beagle (koira) LOAEC

Kevyiden hiilivetyjen on väärinkäyttötilanteessa katsottu liittyvän sydämen herkistymiseen. Hypoksia tai adrenaliinin tyyppisten aineiden injektointi lisää näitä vaikutuksia. Saattaa aiheuttaa sydämen rytmihäiriöitä ja hermostollisia oireita.

KOHTA 12: TIEDOT VAARALLISUUDESTA YMPÄRISTÖLLE**12.1 Myrkyllisyys**

Välitön: Tuote ei vaurioita ympäristöä.

Välitön myrkyllisyys - Kala

1,1,1,2-Tetrafluoroetaani LC 50 (Oncorhynchus mykiss, 96 h): 450 mg/l

2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni LC 50 (Carp (Cyprinus carpio), 96 h): > 197 mg/l

Välitön myrkyllisyys - Vedessä elävät selkärangattomat

1,1,1,2-Tetrafluoroetaani EC 50 (Daphnia magna, 24 h): 960 mg/l

2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni EC 50 (Vesikirppu (Daphnia magna), 48 h): > 100 mg/l

Myrkyllisyys vesikasveille

2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni NOEC (Levät (Pseudokirchneriella subcapitata), 72 h): > 75 mg/l

12.2 Pysyvyys ja hajoavuus

Ei sovellu kaasuille ja kaasuseoksille. Biohajoavuus: 2,3,3,3 -Tetrafluoripropeeni: < 5 % (28 d, OECD 301F/ ISO 9408/ EEC 92/69/V, C.4-D)

12.3 Biokertyvyys

Tuote odotettavasti biohajoaa eikä sen ole odoteta säilyvän pitkiä aikoja vesiympäristössä.

12.4 Liikkuvuus maaperässä

Suuresta haihtuvuudesta johtuen on epätodennäköistä, että tuote aiheuttaisi maaperän/veden pilaantumista.

Ainesosatiedot: 1,1,1,2-Tetrafluoroetaani Henryn vakio: 8.580 MPa (25 °C)

12.5 PBT- ja vPvB-arvioinnin tulokset

Ei luokitella kuten PBT tai vPvB.

12.6 Muut haitalliset vaikutukset

Ilmaston lämpenemispotentiaali 631,4. Sisältää fluorattuja kasviuonekaasuja. Suurten määrien päästäminen ilmakehään saattaa edistää kasviuoneilmiötä.

Ainesosatiedot

1,1,1,2-Tetrafluoroetaani EU. Liitteet I, II (F-kaasut, jotka ovat päästörajoitusten/ilmoituksen piirissä),

Asetus 517/2014/EU fluorattuja kasviuonekaasuja koskien

- Ilmaston lämpenemispotentiaali: 1430 LIITE I: 2 ARTIKLAN 1 ALAKOHDASSA

TARKOITETUT FLUORATUT KASVIHUONEKAASUT; 1 ryhmä: Fluorihilivedyt (HFC)

2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni EU. Liitteet I, II (F-kaasut, jotka ovat päästörajoitusten/ilmoituksen piirissä),

Asetus 517/2014/EU fluorattuja kasviuonekaasuja koskien

- Ilmaston lämpenemispotentiaali: 4 LIITE II: MUUT FLUORATUT KASVIHUONEKAASUT,

JOISTA ON ILMOITETTAVA 19 ARTIKLAN MUKAISESTI; 1 ryhmä: Tyydyttymättömät

(kloori)fluorihilivedyt

KOHTA 13: JÄTTEIDEN KÄSITTELYYN LIITTYVÄT NÄKÖKOHDAT**13.1 Jätteiden käsittelymenetelmät**

Jätetyyppi (EU-komission asetus n:o 1357/2014): Ei vaarallinen. Jätelaji: Ei sovellettavissa.

Yleistiedot:

Vältä päästöjä ilmakehään. Älä tyhjennä mihinkään paikkaan, jossa kerääntyminen voi aiheuttaa vaaran. Hanki valmistajalta/toimittajalta tietoja uudelleenkäytöstä/kierrätyksestä.

Jätehuolto, hävittäminen ja arviointi

Käytä lisensoitua jätteiden käsittelijää.

Katso lisätietoja soveltuvista hävitysmenetelmistä EIGA:n julkaisusta (Dokumentti 30 "Disposal of Gases", saatavilla sivustolta <http://www.eiga.org>). Hävitä säiliöt ainoastaan kaasun toimittajan kautta. Päästö, käsittely tai hävittäminen voivat olla kansallisten, osavaltion tai paikallisten lakien alaisia.

Eurooppalaiset jättekoodit

Astia: 14 06 01: kloorifluorihiilivedyt, HCFC-yhdisteet, HFC-yhdisteet

Yhteisön lainsäädäntö: direktiivi 2008/98/ETY, 2014/955/EU, EU-Komission asetus n:o 1357/2014.

Kansallinen lainsääd.: Jätelaki, 646/2011, 1104/2011, 195/2015, 1178/2013, 25/2014, 410/2014, 528/2014.

KOHTA 14: KULJETUSTIEDOT, maakuljetus ADR 2015 ja RID 2015, merikuljetus: IMDG 37-14, lentokuljetus IATA/ICAO 2015**14.1 YK-numero**

UN 1078

14.2 Kuljetuksessa käytettävä virallinen nimi

NESTEYTETTY KAASU, N.O.S., (2,3,3,3-Tetrafluoripropeeni, 1,1,1,2-Tetrafluoroetaani)

14.3 Kuljetuksen vaaraluokka

2, Merkintä 2.2, Vaaranumero (ADF) 20, Tunnelikuljetuksen rajoituskoodi (C/E), EmS No: F-C, S-V

14.4 Pakkausryhmä

-

14.5 Ympäristövaarat

Ei soveltuva.

14.6 Erityiset varotoimet käyttäjälle

Eryissännökset: ei sovellettavissa. Tunnelirajoituskoodi C/E.

Matkustaja- ja rahtilentokone: Sallittu.

Vain rahtilennolla: Sallittu.

14.7 Kuljetus irtolastina MARPOL 73/78 –sopimuksen II liitteen ja IBC-säännösten mukaisesti

N.A.

Lisätunniste: Vältä kuljettamista sellaisissa ajoneuvoissa, joissa tavaratila ei ole eristetty ohjaamosta.

- Varmista, että kuljettaja on tietoinen kuorman mahdollisista vaaroista ja tietää tehtävänsä onnettomuus- ja vaaratilanteissa.
- Varmista ennen kuljetusta, että säiliöt ovat tiukasti sidottu.
- Varmista, että pulloventtiili on suljettu eikä vuoda käytön jälkeen.
- Kaasuastoiden venttiilikupujen tulisi olla paikoillaan.
- Huolehdi riittävästä tuuletuksesta.

KOHTA 15: LAINSÄÄDÄNTÖÄ KOSKEVAT TIEDOT**15.1 Nimenomaisesti ainetta tai seosta koskevat turvallisuus-, terveys- ja ympäristösäännökset tai -lainsäädäntö****EU asetukset**

Direktiivi 98/24/EY: työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemisesta työpaikalla esiintyviin kemiallisiin tekijöihin liittyviltä riskeiltä:

Kemiallinen nimi	CAS nr	Pitoisuus
-		

Kansalliset asetukset:

Neuvoston direktiivi 89/391/ETY toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä.

Direktiivi 89/686/ETY henkilönsuojaimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä.

Ainoastaan tuotteita, mitkä noudattavat elintarvikeasetuksia 95/2/EU ja 2008/84/EU ja ovat siten merkityt, voidaan käyttää elintarvikkeiden lisäaineina.

Tämä käyttöturvallisuustiedote noudattaa asetusta (EU) 2015/830.

Tiettyjen vaarallisten aineiden, valmisteiden ja tuotteiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoitukset, REACH-asetus, liite XVII): *Ei sovellettavissa.*

Ihmisten ja luonnon suojelua koskevat erityissäännökset:

On suositeltavaa käyttää tähän käyttöturvallisuustiedotteeseen koottuja tietoja lähtökohtana arvioitaessa paikallisten olosuhteiden riskejä ja riskien torjuntamenetelmiä tuotteen käsittelyssä, käytössä, varastoinnissa sekä hävittämisessä.

Muu lainsäädäntö:

Kemikaalilaki 599/2013

Kemikaaliasetus 675/1993

Kemikaalien luokitusperusteet ja merkintöjen tekeminen 807/2001: muutos 687/2005, 206/2007, 655/2008, 6/2010

Päällyksen turvasuljin ja näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus 414/2011

Asetus aineiden nimistä 5/2010, muutos 1123/2010

Valtioneuvoston asetus orgaanisten liuottimienkäytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta 837/2005.

Valtioneuvoston asetus orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta 435/2001, muutoksineen

Jätelaki 646/2011

Haitallisiksi tunnetut pitoisuudet 268/2014

15.2 Kemikaaliturvallisuusarviointi

Tuotteelle ei tarvitse tehdä kemikaaliturvallisuusarviointia.

KOHTA 16: MUUT TIEDOT**Muutokset edelliseen versioon (vaikutukset riskienhallinnan toimenpiteisiin) -****Lyhenteiden selitykset**

ADR	Eurooppalainen sopimus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä
IMDG	International Maritime Code for Dangerous Goods
IATA	Kansainvälinen ilmakuljetusjärjestö
ICAO	Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö
COD	Kemiallinen hapenkulutus
BOD5	Biologinen hapenkulutus 5 päivän aikana
BCF	Biokertyvyystekijä
LD50	Annos, jolla puolet koe-eläimistä kuolee
LC50	Pitoisuus, jossa puolet koe-eläimistä kuolee
EC50	Pitoisuus, jossa havaitaan vaikutus puolessa tapauksista
Log Pow	Oktanoli/vesi -jakautumiskerroin
Koc	Orgaaninen hiili-vesi -jakautumiskerroin

Tietolähteet, kirjalliset

Valmistajan toimittama käyttöturvallisuustiedote.

Tiedotteen laatimishetkellä voimassa oleva vaarallisia kemikaaleja koskeva lainsäädäntö.

Käyttöturvallisuustiedotteiden laatimista koskevat [ohjeet](#)/REACH-asetus (EU) 1907/2006, 31 ARTIKLA: Käyttöturvallisuustiedotteita koskevat vaatimukset.

CLP-asetus (EY) N:o 1272/2008.

Käytetyt verkkolähteetecha.europa.euesis.jrc.ec.europa.eueur-lex.europa.euatsdr.cc.govwww.lvm.fi/en/home**Käytetty menetelmä luokituksen arvioinnissa**

Asetus (EU) N:o 1272/2008 (CLP), Aineiden ja seosten luokitukselta, merkinnöistä ja pakkaamisesta annettu asetus.

Asetus (EU) 1999/45 (DPD)

Luettelo R- ja S-lausekkeista tai/ja vaara- ja turvalausekkeista

Lainsäädännöllisten lausekkeiden teksti

OSASSA 2: H280 Sisältää paineen alaista kaasua, voi räjähtää kuumennettaessa.

OSASSA 3: Lausekkeet eivät liity tuotteeseen, Ne on annettu ainoastaan tiedoksi viitaten kohdassa 3 mainittuihin komponentteihin.

CLP-asetus EU n:o 1272/2008: Press. Gas: H280 – Sisältää paineen alaista kaasua; voi räjähtää kuumennettaessa.

Työntekijöiden koulutus

On suositeltavaa, että tuotetta käsittelevillä henkilöillä on työhön liittyvien vaarojen suojele- ja ehkäisytoimenpiteitä koskeva vähimmäiskoulutus. Tämä helpottaa käyttöturvallisuustiedotteen ja tuotemerkintöjen ymmärtämistä sekä tulkintaa.

Käyttörajoitukset

Ei tietoja käytettävissä.

Lisätiedot

Tiedotteessa esitetyt tiedot perustuvat valmistajan tietoihin alkuperäisen tiedotteen julkaisupäivänä. Käyttöturvallisuustiedotteen tiedot koskevat ainoastaan yllä mainittua tuotetta.

Vastuuvapauslauseke:

Nämä tiedot toimitetaan ilman takuuta. Tietojen luotetaan olevan virheettömiä. Näitä tietoja tulisi käyttää itsenäisen määrittämisen tekemiseen toimintatavoista, joilla suojellaan työntekijöitä ja ympäristöä.

Tämän käyttöturvallisuustiedotteen sisältämät tiedot perustuvat lähteisiin, tieteelliseen ja tekniseen tietämykseen, voimassa olevaan kansalliseen- sekä EU-lainsäädäntöön.

Tiedote on tarkoitettu palvelemaan tuotteen turvallista käyttöä. Emme tunne emmekä valvo tuotteen käyttäjien työskentelymenetelmiä tai -olosuhteita. Käyttäjä on aina viime kädessä vastuussa toimenpiteistä, joilla varmistetaan voimassa olevien säädösten noudattaminen kemikaalien käsittelyssä, varastoinnissa, käytössä ja hävittämisessä.

Tässä yhteydessä huomautetaan, että käyttöturvallisuustiedotteilla annetut tiedot auttavat myös työnantaja täyttämään veloitteensa, joista on säädetty direktiivissä 98/24/EU10 työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemisesta työpaikalla esiintyviin kemiallisiin tekijöihin liittyviltä riskeiltä.

Päiväys: 09.01.2019

Kauppanimi / aineen nimi: R513a

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

Käyttöturvallisuustiedotteen perusteella käyttäjien tulisi voida ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin työterveyden ja turvallisuuden takaamiseksi ja ympäristön suojelemiseksi.

Käyttöturvallisuustiedotteesta säädetään REACH-asetuksen (EU) N:o 1907/2006 artiklassa 31 sekä asetuksen liitteessä II.

